

Веретюк Т. В.,*кандидат філологічних наук,**старший викладач кафедри української і зарубіжної літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова**Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*

ГЕРОЙ-СЕЛЯНИН ЯК ОБРАЗ «НОВОЇ ЛЮДИНИ» У «БУКОВИНСЬКІЙ ПОВІСТІ» ІГОРЯ МУРАТОВА

Анотація. У пропонованій статті подається спроба аналізу образу героя-селянина як одного з домінантних образів-типів «нового героя» у «Буковинській повісті» відомого харківського митця Ігоря Муратова, що була написана в 50-х рр., коли письменники активно використовували настанови соцреалізму. Належність творчої спадщини І. Муратова до радянської доби зумовила поверховість прочитання прози митця, визначення його світоглядних та ідейно-естетичних позицій, реалізованих у творчості. Проте, незважаючи на, здавалося б, присутній критичний огляд прози письменника загалом і «Буковинської повісті» зокрема (за цей твір автор отримав Державну премію СРСР), сьогодні не має ґрунтовної розвідки, присвяченої аналізу прози митця в контексті соцреалістичного канону, проявом якого є «позитивний герой». Це й зумовлює новизну нашої роботи. Теоретико-методологічною основою розвідки стали праці як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників-літераторів, серед яких І. Басалаєв, М. Бердяєв, Ю. Борев, Є. Добренко, О. Дяченко, К. Кларк, Т. Круглова, О. Пулинець, У. Федорів, В. Хархун та ін.

У статті подається короткий аналіз критичних праць, присвячених дослідженню як поняття «новий герой»/«позитивний герой», так і тексту «Буковинської повісті». Розглянуто основні типи «нових героїв» і з'ясовано, що у творі Ігоря Муратова яскраво представлений тип героя-селянина, утіленням якого є головний герой повісті Танасій Карпюк. Також виділено і яскраво проілюстровано прикладами з тексту основні складники такого образу: походження (бідність, багратство, перебування за кордоном, прозріння), участь у діяльності активістів-підпільників, котрі поширювали ідеї комунізму, допомога героя-робітника у побудові «нового світу» й активна участь дітей у цьому, очікування і прихід радянських військ на Західну Україну, участь у Другій світовій війні (підпільна діяльність), звільнення західноукраїнських земель і побудова «колгоспу як «колективного селянського раю»». Також у розвідці розглянуто знакові ідеологічні атрибути (червоний прапор, радянська зірка), звернення героїв до «механізованої» метафорики та символіки (поява трактора, машинно-тракторних станцій), зацентовано увагу на характері й особливостях відповідного історичного часу, досліджено концепт праці як основний спосіб творення « нової людини».

Ключові слова: позитивний герой, «нова людина», герой-селянин, «новий світ», колгосп, ідеологія, «механізована» символіка, концепт праці.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що оплотом літератури доби совєтчини стає концепція « нової людини», на побудову якої радянська влада кинула всі сили, аби затвердити

«новий антропологічний тип», у якого «мотиви сили і влади витіснили старі мотиви правдолюбства і співчуття» [цит. за: 1]. У зверненні героїв до «механізованої» метафорики та символіки у цьому ключі цілком логічним видається і завдання радянської літератури, у т. ч. й української, показати всьому світові цих нових людей – простих, звичайних, скромних, але водночас мужніх, героїчних, справжніх творців історії [2, с. 34].

Цікавою з цього погляду нам видається творчість відомого харківського письменника Ігоря Муратова, прозова спадщина якого відображає етапи драматичної історії України ХХ ст., живим свідком якої був митець.

Метою нашої розвідки є спроба розглянути образ героя-селянина як один із образів-типів «нового героя» у «Буковинській повісті» Ігоря Муратова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Образ позитивного героя («нового героя», « нової людини») неодноразово привертая увагу дослідників літератури. Так, К. Кларк стверджує, що «нові люди були не просто більші порівняно з культивованою раніше «маленькою людиною», вони, на відміну від звичного «Івана», були найвеличнішими, бо демонстрували торжество гуманізму» [3, с. 786]. Ю. Борев, розмірковуючи над основними рисами такого образу, зауважує, що він «наділявся соціально цінними якостями, такими як трудовий і бойовий героїзм, відсутність жадібності та приватновласницьких пристрастей, колективізм, допомога слабшим» [4, с. 176]. В. Хархун, розміркуючи над тим, ким по суті є нові герої, робить припущення, що вони «є новим типом суспільної людини. У своїй праці та боротьбі вони натхненні ідеєю любові до трудящих людства, пройняті духом колективізму і є найяскравішими виразниками соціалістичного гуманізму» [5, с. 16]. Погоджується з цією думкою й У. Федорів, зазначаючи, що «ідеологема нової людини виникла як версія суб'єкта докорінних змін, виконавця плану побудови комунізму. Радянській людині приписували виняткові здібності й уміння, високий моральний, суспільний і колективний дух, підпорядкований думці про те, що влада повинна турбуватися про народ, а він зобов'язаний підтримувати владу» [6, с. 83]. У пантеоні нових героїв У. Федорів виокремлює кілька основних типів: герой-селянин, герой-робітник, герой-воїн, герой – партійний керівник [6, с. 93].

Виклад основного матеріалу. Одним із наймогутніших засобів впливу літератури доби радянщини на свідомість читачів стає образ нового (позитивного) героя, котрий спроможний захоплювати, викликати довіру, збагачувати духовний світ радянських людей і об'єднувати їх задля досягнення певної

мети. В. Хархун наголошує на тому, що життя людини тієї доби дає численні та різноманітні приклади самовідданості і героїзму, і завдання кожного митця – шукати такі засоби художнього відображення, які б передали й узагальнили риси характеру позитивного героя в житті [5, с. 301]. Підтвердженням цього можуть слугувати слова О. Дяченка, який наголошував, що тогочасна література своїм пафосом, утвердженням всенародної героїки, прославленням безсмертя людей, що віддали своє життя чи проливали кров за Вітчизну, готувала радянський народ до захисту соціалістичних здобутків Жовтня [7, с. 27], утверджуючи мораль на революційних традиціях більшовицького минулого. Образи Чапаєва, Фрунзе, Щорса, Кірова, Пархоменка, Левінсона, Кожуха, Павла Корчагіна, Стрижня, Оксани та багатьох інших ставали прикладом і нормами поведінки для радянської людини за подібних обставин.

У «Буковинській повісті» (1951 р., 1957 р.) – першому прозовому творі І. Муратова – яскраво представлений образ героя-селянина. Танасій Карпюк, головний герой твору, колишній батрак, філософія якого виражає погляди всього малоземельного і безземельного селянства Буковини, що стогне під ярмом румунських бояр і своїх дуків [див.: 8].

Варто зауважити, що вже в перших рядках повісті автором чітко окреслюється мета і напрям твору: «Оце б ви добре зробили, товаришу, якби й справді описали все, що я вам розкажу про своє життя. Але не подумайте, що я себе за якусь видатну особу вважаю або прославитись хочу, ні! Просто моя автобіографія для багатьох трудящих людей цікавою може бути, бо я й за румунських бояр наVERTІвся, і в Америці мало не загинув, і чого тільки не зазнав за п'ятдесят і чотири роки, поки вийшов на вірну дорогу» [9, с. 6].

Будучи вірним соцреалістичній традиції, І. Муратов починає оповідь Танасія Карпюка з молодих літ, поступово описуючи життєпис багатьох років: бачимо героя в особистому житті, у родині, у стосунках з односельчанами – панами й бідняками, на заробітках в Америці, під час зустрічі радянських воїнів 1940 р., під час війни та в перші повоєнні роки.

Є. Добренко зауважує, що герой соцреалістичних творів, будучи утіленням перетвореної дійсності, не відображає життя, проте збагачує його. І в такому «збагаченому вигляді» повертається в нього. Адже «без свого “художнього втілення” радянський світ не може відбутися» [10, с. 316].

Вірність родині і Батьківщині демонструє І. Муратов, зображуючи картини поневіряння Танасія в Америці, куди той поїхав шукати щастя, обдурений крикливою рекламою, і звідки привіз додому тільки відморожені пальці та ревматизм [11, с. 118]. Мандрівка Танасія репрезентує модель «перековки» Є. Добренка [див.: 12], адже повернувся Танасій «політично прозрівшою людиною» [13, с. 177]. А далі спрацьовує модель «перетворення», за якою Танасій починає поширювати ідеї комунізму: Іван Берник вводить його до підпілля, куди входять різьбяр Гнат Крикливець, коваль Волошук, старий Крихта, Пилип, хлопець із «Тринако» (моторист Гапій) і декілька незнайомих. Танасія захоплюють ідеї комунізму: він починає поширювати підпільну газету Румунської компартії «Скінтейя» («Іскра»). З подивом Танасій дізнається, що обидва його сини – активісти і допомагають підпільниками: «А дівтора в нас давно вартує, щоб в разі чого... подати сигнал» [9, с. 105].

Те, що І. Муратов зображує дітей, котрі підтримують ідеї комунізму, відповідає канону соцреалістичного твору, адже

вони є «носіями цінностей, вмотивованих ідеологічними постулатами в ім'я вищого ідеалу – комунізму» [6, с. 86]. Підтвердженням цьому може бути ще один епізод із твору: Терешко Бабюк хотів зарізати теличку, яку йому з «колгоспу дали, аби на той рік корову мав...» [9, с. 261]. Проте його донька Галька зчинила галас і не дала батькові стати злочинцем для радянської влади (за подібний вчинок чоловіка могли ув'язнити). На зборах Терешко говорить: «Хотів телятко рішити... теж на вовка звернути гадав... Куди подамся, коли дома дочка не дає дихнути, – викажу та викажу, – нахваляється...» [9, с. 265], «пропадай тепер через рідну дочку... Довчилася в своїм комсомолі...» [9, с. 262]. Автор наголошує, що саме під впливом рідної дитини Бабюк зважується на щиросердне зізнання перед членами правління: «А не знає того, дурна, що батькові хоч так, хоч так біда... Адже, люди добрі, отой, – махнув він тремтячою рукою услід Смолюку, – вже не першого мене за горлянку бере: заріж та заріж...» [9, с. 265–266].

Прикметним для соцреалістичного твору є ще один епізод: Елен Чапей, дружина сільського старости Косована, у розмові з чоловіком і Драганом (есесівцем) пригадувала, як, ідучи «поза городами, надібала на курінь. У курені купа соломи. А під соломою думаєш що? Кремля московського хтось з дерева вирізьбив і заховав. Це чия робота? Не інакше як Карпюкового молодшого виродка! Там ще й стружки свіжі, значить, нещодавно різьбив, комсомолія клята...» [9, с. 161]. Цю розмову Карпюк підслухав і вирішив поговорити з сином Олексом, аби той не наражав їх родину на небезпеку, адже Танасій залишився в селі для пильпільної роботи. Проте слова сина вразили батька: «Навчій мене, що робити. Я все зумію, не побоюся. Семенко там кров проливає, а я?» [9, с. 161]. Як бачимо, автор акцентує увагу на тому, що хлопець хоче робити щось таке, що допомогло б перемогти вороже, адже «світ хороший, бо він – радянський, а все нерадянське – тимчасове, тому завдання кожної людини – боротьба з нерадянським, ворожим» [6, с. 86]. Тому не дивно, що батько залучає сина поширювати листівки: «Наше з тобою діло поміж людей їх [листівки] пускати... Ось маєш. З Софійкою, з Тарасом зв'яжись, – і щоб, на кожних воротах завтра ж така штука була. Та щоб тінь твоя спати лягла, коли будеш це робити, – з розумом дій, обережно» [9, с. 169].

Варто відзначити, що особливе місце в радянській ідеології займали міфологізовані атрибути, найважливішими з яких були червоний прапор і радянська зірка. Ці «фетиші радянської влади сприймалися як обереги, як захист від усього злого-нерадянського, як скарб, що треба передати нащадкам і за який кожен має бути готовий віддати життя» [6, с. 88]. І. Муратов також звертає увагу реципієнтів на такі символи. Для прикладу пригадаймо епізод, коли селяни, дізнавшись, що «в Кутах, на польському боці Черемошу, став на варті замість жовніра червоноармієць» [9, с. 119], пішли дивитися на «радянського вартового»: «На тому боці моста, над караульним будиночком, яскраво-червоний прапор, а на ньому перехрещені серп і молот. Це був державний прапор Радянської країни» [9, с. 120]. Побачивши на власні очі прапор, Танасію здалося, що «вузкий Черемош, який все життя розділяв береги, уже ставав не кордоном, а рідною річкою, що з'єднує і нас, і братів за Черемошем, і тих братів, що прийшли під цим прапором з великої Республіки Рад» [9, с. 120]. Ще одним прикладом може слугувати опис зустрічі буковинців з радянськими бійцями в червні 1940 р.: «На мітингу ми всі розхвилювалися. Берник, не закінчивши промови, почав цілуватися

з молодим капітаном, який тримав у руці прапор, вишиваний нашими дівчатами потай, нічної пори, і такими теплими, рідними очима дивився на нас, що й слів ніяких не треба було...» [9, с. 122]. Наведений приклад яскраво ілюструє факт сприймання селянами червоного прапора як символу єднання народу.

У роки Другої світової війни Танасій з особливою силою відчуває свою відповідальність за Вітчизну. Він стає активним учасником боротьби за визволення рідного краю: поширює листівки, палить ліс, заготовлений для гітлерівців, а коли проти загону Берника виступили карателі, йде у гори разом із дружиною і сином, щоб попередити партизанів, хоча добре розуміє, що загубить все майно, нажите протягом життя важкою працею: «Ми прийшли-таки вчасно і попередили партизанів. Карателі ще й з дороги не встигли звернути, коли почули перед себе і за собою автоматні черги, розриви гранат. Кинулись вони до лісу – та й ну стріляти по своїх, по дорозі. А з дерев, із засідок, наші їх свинцем поливали» [9, с. 180]. Як бачимо, автор не возвеличує родину Танасія за вчасне попередження партизанів, цей вчинок сприймається як належне для тогочасного суспільства.

Ще однією важливою складовою частиною соцреалістичного твору є возвеличення ролі партії в житті кожної людини. Така абсолютизація ідейності сприяє чіткій ієрархізації нових героїв, де найбільш почесне місце посідають революціонери, комуністи, чекісти, тобто ті, хто «уособлює ідею». Таким у тексті І. Муратов зображує не головного героя, а його кращого друга Івана Берника, який, проходячи «виховання вірою, випробування вірою» [5, с. 287], вірить у «світле майбутнє» і спонукає інших повірити. Щоправда, письменник не подає детального опису зовнішності цього героя, та й у приватному житті він розкривається дуже мало. Автор переважно зображує І. Берника на ниві громадської діяльності, яскравим прикладом цього може слугувати такий епізод: коли Берник запросив Танасія на зустріч активістів-підпільників, той, слухаючи їхні розмови, зауважує, що цьому «повік не бути...

– Як це не бути? – не на жарт розсердився Берник. – Думаєш, ми тут байками тішимося? Ні, друже Танасію, ми про майбутнє життя міркуємо. І воно – згадаєш моє слово – вже не за горами. Одного мені тільки шкода ... збереться вас тут шестеро-семеро, подивитесь, поговорите, а в селі про це ніхто й не знає. Людей боїтесь, від народу ховаєтесь...» [9, с. 104–105]. Лише з розповіді Танасія стає відомо про перебування Берника у партизанах і про роботу на посаді голови сільської ради. Ще одним наставником для Танасія стає колишній робітник трикотажної фабрики, моторист, товариш Гапія, який нещодавно жив у селі: «Ніхто ніколи не бачив, щоб він збирав якісь мітинги, або ходив по хатах та щось проповідував. Про його роботу знали тільки ті, що збиралися потай у хаті Гната Крикливця. Але те, що він оселився тут, у Черногузах, дуже скоро далось взнаки і панові, й дукам» [9, с. 109]. Можемо зробити висновок, що образ моториста Гапія як більш «свідомого товариша» утілює місію героя-робітника, який має допомогти селянам створити «новий світ».

Неодмінною складовою частиною соцреалістичного твору є звернення героїв до «механізованої» метафорики та символіки, прикладом чого може бути такий епізод із твору: до сільського вчителя Микити Петровича приїхали його колишні учні, а тепер молоде подружжя Петрусь і Світлана: «він тракторист і вона трактористка. Разом у семиріччі вчилися, разом тракторні курси кінчали, тепер у Коломацькій МТС – перші люди, ударники» [9, с. 138]. Дізнавшись про це, місцеві мешканці не могли «спо-

кійно сидіти по хатах», адже «самого трактора як слід зблизька не бачили, а тут у село приїхали справжні, живі трактористи. Про все в них дізнатися, розпитатися можна...» [9, с. 138]. Не дивно, що після таких розмов старший син Танасія Семенко поїхав на курси трактористів-механіків у Чернівці.

У Федорів зазначає, що на героя-селянина радянська влада «поклала подвійне завдання. По-перше, це формування нової системи взаємин із владою в рамках колгоспного господарства та розуміння колгоспу як “колективного селянського раю”, подарованого партійною верхівкою. Інше ж завдання – закріплення ідентифікаційних кодів за героєм-селянином як будівничим нового світу і як виконавцем плану колективізації як спасіння» [6, с. 106]. Не стала винятком і повість І. Муратова, хоч автор і не зовсім дотримався цих настанов. Ілюстрацією першого завдання в тексті можна вважати такі уривки: «До колгоспу приймали Грицька Боровія і Танасія Крихту, котрі кілька днів тому повернулися з армії. Разом з ними подавали заяви й їхні батьки, що досі ніяк не наважувались, дожидали додому синів» [9, с. 262] або «Ще з весни на довгастих парканах білили виведені крейдою літери: “Буковинці, вступаєте до колгоспу!” Тепер, крім цих літер, закликали й колгоспні хліба, які височіли поряд з убогими нивками одноосібників.

– Ось вони, агітатори наші, – показував Берник на жита й пшениці, які дружно заколосились і налилися зерном, незважаючи на посуху...» [9, с. 288]. Так, опис колгоспного врожаю повосенного посушливого літа став найкращою агітацією для вступу до колгоспу.

Критика тих років констатує, що позитивний герой радянської літератури – «це людина, яка досягає цілі і показує приклад своєму читачу висотою поставленої мети, силою і благородством характеру, вихованого боротьбою за цю ціль – за соціалістичний ідеал» [2, с. 329]. Саме таким І. Муратов змальовує Івана Берника. Пригадаймо хоча б епізод із позачерговою нарадою правління колгоспу з активом щодо допомоги «одноосібникам під час оранки»: «Берник так обернув діло, що мова йшла не тільки про те, щоб допомогти сусідам, жаліючи їх за те, що в біду вскочили, а про нашу славу колгоспну, про гонор. Не штука поспіяти з Матеїка чи з Платики за те, що вони через посуху без хліба лишилися; куди веселіше показати їм, як треба орати і коли треба сіяти, – мовляв, знай тепер, що то є наш колгосп, коли він тебе, такого мудрого газду, розуму на полі навчає! Хоч як сперечалися, а зійшлися на тому, що треба не осоромити колгоспної честі...» [9, с. 288]. Саме виконання цього рішення яскраво ілюструє друге завдання, яке виділяла У. Федорів: «Назустріч Матеїкові по колгоспному полі Семенко вів трактора і вже наближався до дротини, яка розділяла нашу й одноосібницьку землю» [9, с. 289]. «Задивившись на рівну ходу потужного трактора», Матеїк приймає доленосне рішення: «І мою переорюй, – кричав він, показуючи рукою на землю, – хочу трактором! Щоб і мою – як у людей! Подаю до колгоспу заяву!» [9, с. 289]. Услід за ним його сусід і багаторічний ворог Платика «раптом ударив батоном по халяві:

– Коли він – тоді й я! І мою переорюй!» [9, с. 290].

Варто наголосити, що основним способом творення «нovoї людини» стає концепт праці, адже «метою кожної радянської дитини стало бажання бути частиною трудового колективу країни Рад» [6, с. 92]. Тому не дивно, що герої повісті І. Муратова активно працюють: за рік радянської влади селяни відбудували і клуб, і хату-лабораторію, і зерносушарню, і дитячий садок, «і колгоспну ферму. Світло, чисто, над кожною кормушкою

табличка мальована: “Краля”, “Зозуленька”, “Красолька”, і раціон там записано. Зіночка [зоотехнік] в перший же рік запровадила до корів “індивідуальний підхід”... “У них ... на фермі ціле меню, обідає бидло, як у ресторани...” [9, с. 291]. Сам Танасій, аби збільшити площу колгоспних земель, вирішує очистити Чорні Пеньки: «викорчувати пні на площі 156,8 гектара» [9, с. 293]. Обдумуючи це рішення, він утверджується у своїй правоті: «Добре діло надумав. А коли хто й не повірить, глузуватиме – хай йому. Все одно не поступлюсь. На правлінні відхилить – до Гапія подамся, в райком. Гапій гарячих любить» [9, с. 286]. В образі Танасія та інших селян автор акумулює такі характеристики, як витримка, відмова від особистого заради суспільного, здатність не розрізняти час на працю і час на відпочинок, взаємовиручка, – що робить працю героїчною й одночасно естетизує її. Така «художня репрезентація процесу праці в соцреалізмі мала за мету повне розчинення праці у творчості й ототожнення джерел естетичної цінності з природою праці» [14, с. 52].

Висновки. Отже, тоталітарна влада мала на меті так виховати радянську людину, щоб вона жила єдиною ціллю – повної самовіддачі державі. Основним інструментом для легалізації таких ідеологічних стратегій стає образ «нової людини», який потребував літературної форми, що зробило б його зримим і переконливим. Образ героя-селянина – один із тих, які тогочасні письменники формували в лакуні «позитивного героя». «Буковинська повість» Ігоря Муратова належить до творів, у яких порушувалася тема сільського господарства та всебічно розглядалися труднощі побудови «колгоспу як “колективного селянського раю”», а також акцентувалася увага на героях, котрі ставали «творцями нового світу». Моделювання образу героя-селянина відбувалося через прийом доповнення, що полягає у формуванні певного «позитивного середовища»: сонму героїв, які, символізуючи позитивність, доповнюють і підсилюють значення ключового героя. У тексті неодноразово наголошується, що удосконалення світу можливе лише за умови морального самовдосконалення кожної людини. Дотримуючись вимог соцреалістичного твору, І. Муратов висловлює переконання, що додержання принципів моральності, справедливості, «сродності» встановлює гармонію у внутрішньому світі особистості, у стосунках людини із природою та суспільством. Саме таким у «Буковинській повісті» І. Муратов зображує Танасія Карпюка, який, будучи утіленням «нової людини», асоціюється з активністю, бо він діє, переживає та мріє, адже бореться за «революційне перетворення життя», унаслідок чого стає «творцем нової історії».

Література:

1. Бердяев Н. Истоки и смысл русского коммунизма. Москва : Наука, 1990. 224 с.
2. Історія української літератури : у 2 т. Т. 2 Радянська література. Київ : Вид-во Акад. наук Української РСР, 1957. 878 с.
3. Кларк К. Сталинский миф о «великой семье». Социалистический канон. Санкт-Петербург : Академ. проект, 2000. С. 785–796.
4. Боров Ю. Социалистический реализм: взгляд современника и современный взгляд. Москва : АСТ, 2008. 480 с.
5. Хархун В. Социалистический канон в украинской литературе: генеза, развитие, модификация : монография. Ніжин : ТОВ «Гідромас», 2009. 508 с.
6. Федорів У. Социалистический канон в украинской литературе: механизмы формирования та трансформации : дис... канд. філол. наук : 10.01.06. Львів, 2016. 227 с.
7. Дяченко О. Подвиг народу. Велика Вітчизняна війна в українській прозі. Київ : Радянський письменник, 1966. 234 с.

8. Веретюк Т. Концепція людини в «Буковинській повісті» Ігоря Муратова. *Літвиця Якова* : збірник статей на пошану професора Леоніда Ушкалова з нагоди його шістдесятиліття / упоряд. Н. Левченко ; наук. ред. Р. Мельників. Харків : Майдан, 2016. С. 91–98.
9. Муратов І. Твори : в 4 т. Т. II. / упоряд. Н. Білецька-Муратова. Київ, 1982. 488 с.
10. Добренко Е. Политэкономия соцреализма. Москва : Новое литературное обозрение, 2007. 586 с.
11. Пулинець О. Буковинська повість. *Жовтень*. 1951. № 8. С. 117–119.
12. Добренко Е. Надзирать – наказывать – надзирать: соцреализм как прибавочный продукт насилия. URL: http://www.persee.fr/doc/slave_00802557_2001_num_73_4_6746 (дата звернення 20.02.2020).
13. Басалаев И. Буковинская повесть. *Звезда*. 1951. № 10. С. 176–178.
14. Круглова Т. Художественная репрезентация «нового человека» в контексте индустриализации. *Studia Sovietica* / ред. В.П. Хархун. Київ : Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, 2010. Вип. 1: Ідеологічні та естетичні стратегії соцреалізму. С. 45–56.

Veretiuk T. Hero-peasant as an image of “new man” in Ihor Muratov’s “Bukovynian Novel”

Summary. In the proposed article attempts to analyze the image of the hero-peasant as one of the dominant images of the “new hero” in the “Bukovynian Novel” by the famous Kharkiv write Ihor Muratov, which was written in the 50th years of the XX century, when writers actively used socialist realism concept. I. Muratov’s creative heritage belongs to the Soviet period that is why at present there are no detailed researches of his prose, the definition of his worldview, ideological and aesthetic positions that realized in the works. However, despite the significant critical review of the writer’s prose “Bukovynian Novel” in particular (for this work the author received the USSR State Prize), at present, there is no substantial and complex research devoted to the analysis of the writer’s prose in the context of the socialist realism canon, the manifestation of which is a “positive hero”. This determines the originality of the presented paper. The theoretical and methodological basis of the article was the work of such Ukrainian and foreign researchers as I. Basalaiev, M. Berdiaiev, Yu. Boriev, Ye. Dobrenko, O. Diachenko, K. Klark, T. Kruhlova, O. Pulynets, U. Fedoriv, V. Kharkhun and others.

The article gives a brief analysis of critical works devoted to the study of the concept of “new hero” / “positive hero” and the text of the “Bukovynian Novel”. The main types of “new heroes” are considered and it is found out that in Ihor Muratov’s novel the type of a hero-peasant is clearly represented, the embodiment of which is the main character of the story Tanasii Karpiuk. Also, the main features of the image are highlighted and illustrated by fragments (examples) from the text: origin (poverty, farm labourers, stay abroad, insight); participation in the activities of a clandestine organization, which spread the ideas of communism; the help of the hero-worker in building a “new world” and active participation of children in this; the expectations and arrival of Soviet troops in Western Ukraine; participation in the Second World War (activities of a clandestine organization); the liberation of the West Ukrainian lands and the “building” of a “collective farm as a *collective paradise*”. Also, the paper considered symbolic ideological attributes (red flag, Red Soviet star), heroes’ appeals to “mechanized” metaphors and symbols (the appearance of a tractor, machine-tractor stations), focused on the nature and features of the corresponding historical time, and studied the concept of labor as the main way creating a “new man”.

Key words: positive hero, “new man”, hero-peasant, “new world”, collective farm, ideology, “mechanized” symbolism, labor concept.